

20.5.05

49b (משנה הז) → 50b (שאינה שלך לרשות שלך)

1. וכי יפתח איש בור או כי יכרה איש בור ולא יכסנו ונפל שמה שור או חמור: שמות פרק כא פסוק לג
 2. בעל הבור ישלם כסף ושיב לבעליו והמת יהיה לו: שמות פרק כא פסוק לד
 3. יבא אלהינו ואל יחרש אש לפניו תאכל וסביביו ונשערה מאד: תהלים פרק נ פסוק ג
 4. אל נערץ בסוד קדשים רבה ונורא על כל סביביו: תהלים פרק פט פסוק ח
 5. הצור תמים פעלו כי כל דרכיו משפט אל אמונה ואין עול צדיק ונשר הוא: דברים פרק לב פסוק ד
 6. ויעבר ה' על פניו ויקרא ה' ה' אל רחום וחנון ארך אפים ורב חסד ואמת: שמות פרק לד פסוק ו

- I נזקי בור: domains in re: משנה הז
- a *if*: someone digs a cistern in רה"י and opens it into רה"ר (so that the opening is there) or vice-versa – חייב
- b *even if*: he digs a cistern in רה"י and opens it into a different רה"י – חייב
- c *ברייתא*: interpreting v. 1:
- i נזקי בור intended in v. 1
- ii *ד"ע*: if he disowned his cistern but not his property (where it sits) – this is the בור intended in v. 1
- 1 דבה: all agree to liability for בור ברה"ר, as per v. 1 – liability is generated solely by his digging or opening the cistern
- (a) *the dispute*: re: a cistern dug in his own property
- (i) *ד"ע*: from v. 2, we see that the בור has an “owner” → liable;
 1. ... זהו בור: this is the בור with which the תורה began its presentation of liability
- (ii) *ד"ע*: v. 2 means “the one who generated the danger” – but only in רה"ר (i.e. no בור ברה"י) – חייב
- 2 יוסף: all agree that there is liability for בור ברה"י – as per v. 2
- (a) *the dispute*: re: a cistern dug in רה"ר
- (i) *ד"ע*: also liable, as per v. 1 (as above)
 1. זהו בור: this is the בור with which the תורה began its presentation of נזקין
- (ii) *ד"ע*: exempt; v. 1 (כי יכרה... כי יפתח) are both necessary:
 1. *if*: it only stated יפתח, כי יכרה, סד"א that a “digger” isn't exempt until he fills it in → “כי יכרה”
 2. *and if*: it only stated כי יכרה, סד"א that one who merely uncovers isn't liable even without כסוי – קמ"ל
- iii *challenge*: ברייתא
- 1 *if*: someone digs a cistern in רה"ר but opens it into רה"י – exempt (אסור, as we may not dig under רה"ר)
- 2 *but if*: someone digs cisterns, caverns etc. in רה"י and opens them into רה"ר – liable
- 3 *however*: someone digging foundation trenches near רה"ר is exempt
- (a) *dissent*: יהודה – ר' יוסי בר יהודה – liable unless he puts up a fence 7 ט away from public walkway
- 4 *Analysis*: if digging for other than foundation, liable → digging in רה"ר and opening to רה"י – חייב (*contra* רישא)
- (a) *Resolution*: according to רבה, רישא is סיפא, ר"י is רישא, רבה ר' יוסף
- (b) *But*: according to ר' יוסף, the רישא is consensus but the רישא follows no authority (?)
- (i) *Defense*: ברייתא follows everyone – רישא is a case where he disowned **neither** the בור nor his רשות
- (ii) *But*: now we can establish ברייתא as internally consistent according to רבה as well:
 1. *סיפא*: case is where he widened רה"ר → his בור is now in רה"ר (if not for foundation – חייב)
- iv *challenge*: ברייתא – if he digs in רה"י and opens to רה"ר – liable; if in רה"י near רה"ר – exempt
- 1 *analysis*: רבה – could identify it as ר"י; but ר' יוסף will have to explain second half as digging for foundation
- v *ברייתא* – if he digs and gives ownership to the רבים – exempt; if not, he's liable
- 1 *Story*: of חוויה ר' the well-digger and his daughter (who nearly drowned) – vv. 3-6
- vi *ברייתא*: a person shouldn't clear his property by casting stones into רה"ר (story about fellow who did so and חסיד)